

05/03/2020

Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2020

Preacuviosului cin monahal, Preacucernicului cler și preaiubiților credincioși din cuprinsul Patriarhiei Române,

Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, iar de la noi părințești binecuvântări!

Preacuvioși și Preacucernici Părinți, slujitori ai Sfințelor Altare,
Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Suntem într-o perioadă deosebit de bogată spiritual, având o frumusețe duhovnicească aparte, exprimată în mod unic prin rânduiala liturgică pe care am parcurs-o în prima săptămână a Postului Mare.

Chemarea textelor liturgice de a ne recunoaște starea de păcat și de a ne strădui, prin pocăință, să tindem spre „măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni 4, 13), au luminat sufletul în primele zile ale acestui răstimp al Postului Sfințelor Paști.

Această călătorie duhovnicească spre sărbătoarea Învierii va fi continuată alături de Hristos Domnul – Marele Pelerin, Care ne însoțește, prin Tainele Bisericii, mai ales prin deasa Spovedanie și Împărtășanie, cu o pregătire mai atentă și mai intensă.

Cea dintâi Duminică a Postului Mare se numește Duminica Ortodoxiei și este o reală chemare de a cultiva identitatea noastră spirituală și de a răspunde chemării Domnului Iisus Hristos: „Vino după Mine” (Ioan 1, 43), așa cum ne arată textul Evangheliei de azi.

În societatea contemporană confuză, ortodoxia vieții înseamnă a uni mărturisirea drepte credințe cu dreapta viațuire cotidiană. În felul acesta, putem și noi să adresăm semenilor noștri invitația Sfântului Apostol Filip: „Vino și vezi!” (Ioan 1, 46).

Împărtășirea sau comunicarea credinței adevărate se realizează prin cuvânt, dar și prin lumina viețuirii omului în comuniune cu Hristos.

În acest sens, Părintele Dumitru Stăniloae afirma: „Cuvintele lui Hristos au o putere unificatoare excepțională prin evidența adevărului pe care îl exprimă, prin iubirea pe care o comunică... De fapt, cuvântul e persoană, sau persoana e cuvânt. Nu poate fi una fără alta. Cuvântul e persoană pentru persoană și persoana e cuvânt pentru persoană. Chiar dacă tace, persoana îmi vorbește... pentru că e viață care palpită pentru mine, care e atentă la mine și-mi spune aceasta prin cuvinte sau prin simpla ei prezență.”[1]

Într-o lume aglomerată și totuși atât de însingurată sufletește, Ortodoxia ne propune ieșirea din această criză prin comuniunea persoanelor în iubirea lui Dumnezeu, comuniune „mai adâncă atunci când (oamenii) gândesc împreună și-și comunică gândirea prin cuvinte referitoare la Dumnezeu, ca Origine a lor, și la

lume ca mediu ambiant comun și necesar persoanelor lor.”[2]

Dreptcredincioși creștini,

Această exprimare vie și luminoasă a dreptei noastre credințe prin comuniunea liturgică este sărbătorită mai ales în Duminica Ortodoxiei. Originea acestei sărbători se regăsește într-o perioadă extrem de frământată, desfășurată între anii 726-843, când cinstitorii sfintelor icoane au cunoscut disprețul celor care nesocoteau icoanele, numiți iconoclaști.

Mândria și potrivnicia împăratului Leon al III-lea Isaurul (717-741) a determinat ca iconoclasmul să devină politica religioasă oficială a imperiului. Copleșit de semeție și lipsit de argumente credibile, împăratul Leon Isaurul își justifică hotărârile luate împotriva cinstirii icoanelor printr-un principiu absolutist și radical: „Eu sunt împărat și preot în același timp”[3].

Această atitudine arogantă și abuzivă a fost combătută în mod strălucit și ferm de către Sfântul Ioan Damaschin, din Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim. Acesta a protestat atât față de faptul că împăratul și-a luat asupra lui drepturi neîntemeiate pe învățătura creștină, cât și față de noua politică imperială care respingea icoanele.

În demersul său de a defini icoana, argumentând că aceasta nu este chip cioplit sau idol, Sfântul Ioan Damaschin oferă o explicație logică a icoanei, aceasta fiind o asemănare care înfățișează originalul. În acest sens, el spune: „Icoana deci nu este identică cu originalul ci se deosebește de el în ceva și cu ceva. Icoana este o asemănare, un model, o întipăritură a cuiva, care arată în ea pe cel ce este înfățișat în icoană.”[4]

Cu alte cuvinte, icoana ne arată Persoana înfățișată pe ea, pe care noi nu putem să o avem fizic în față, căci dacă Persoana ar fi în mod fizic lângă noi, nu am avea nevoie de icoană.

Astfel, icoana are ca scop orientarea sufletului spre Persoana reprezentată pe icoană, deoarece „omul, fiind circumscris în timp și spațiu, nu poate avea o cunoștință directă a celor nevăzute, nici a celor trecute sau viitoare și nici a celor depărtate în spațiu.”[5]

Hristos Domnul S-a făcut om în chip substanțial și real, a locuit pe pământ, a viețuit împreună cu oamenii, a făcut minuni, a suferit, a fost răstignit, a înviat și S-a înălțat la ceruri, toate acestea petrecându-se în mod real în văzul oamenilor. Așadar, „când s-au făcut acestea, s-a înfățișat în icoană chipul Lui spre a ne aduce aminte de El și spre a căpăta învățătură noi, care n-am fost de față atunci, pentru ca, fără

să fi văzut, dar auzind și crezând, să avem parte de fericirea Domnului.”[6]

Tradiția închinării la icoane este nescrisă, așa cum nescrisă este și închinarea către răsărit sau însemnarea cu semnul sfintei cruci, iar prin închinarea în fața sfintelor icoane noi aducem cinstire Persoanei care este înfățișată în icoană, dar nu materiei din care este confecționată icoana. De aceea, Sfântul Ioan Damaschinul spunea: „eu nu mă închin materiei, ci Celui care pentru mine S-a făcut materie”, adică lui Hristos Cel ce S-a întrupat, S-a făcut om.

Sinodul al VII-lea Ecumenic, care a avut loc la Constantinopol între 24 septembrie și 13 octombrie 787, a dezbătut problema iconoclasmului.

Prin consensul Sfinților Părinți participanți s-a reafirmat tradiția bisericească cu privire la cinstirea sfintelor icoane, formulându-se, în ultima sesiune, învățătura ortodoxă despre sfintele icoane.

Însă receptarea hotărârilor Sinodului VII Ecumenic a fost anevoioasă mai ales după încoronarea împăratului iconoclast Leon Armeanul (813-820), care la scurtă vreme după definirea învățăturii privind cinstirea icoanelor, a redeschis o altă perioadă de respingere a icoanelor și de prigoană împotriva celor care cinsteau sfintele icoane.

Din acest motiv, victoria definitivă a Ortodoxiei împotriva iconoclaștilor a fost proclamată abia în anul 843, în prima duminică din Postul Mare. Această biruință s-a datorat în mare măsură binecredincioasei Împărătese Teodora, dar și patriarhului Metodie al Constantinopolului (843-847), care, împreună cu poporul dreptmăritor, au proclamat în mod definitiv și oficial cultul Sfintelor Icoane printr-o procesiune triumfală în capitala Imperiului Bizantin.

În semn de aducere aminte față de această biruință, până în prezent la sărbătoarea Duminicii Ortodoxiei se organizează procesiuni mărturisitoare ale credincioșilor ortodocși care poartă în mâini sfinte icoane.

Dreptmăritori creștini,

Prin cinstirea sfintelor icoane, această Duminică a Ortodoxiei ne cheamă să descoperim chipul lui Dumnezeu Cel veșnic întipărit în om (cf. Facere 1, 26-27), dar și nemurirea sufletului omului rezultată din această calitate. Sfântul Atanasie cel Mare, în „Tratatul despre întruparea Cuvântului”, afirmă că Dumnezeu a dat omului nu numai existența, ci și capacitatea de cunoaștere a lui Dumnezeu și de a trăi veșnic în comuniune cu El[7].

Bulversat de multiplele probleme și ispite, cărora nu mai reușește să le facă față, omul de azi nu mai găsește timp să cultive chipul lui Dumnezeu din el, spre a

ajunge la asemănarea cu Dumnezeu Cel Sfânt, adică la sfințenie.

Prin neglijarea comuniunii cu Dumnezeu și a cultivării chipului lui Dumnezeu din el, dar și prin supralicitarea corpului ca interfață a dialogului, omul devine străin de el însuși și de vocația sa de a dobândi viața veșnică.

Iar în vidul întristării sale, proclamă agresiv că Dumnezeu l-a părăsit sau că Dumnezeu nu există, iar viața omului se termină odată cu moartea trupului. Ori, „numai iubind pe Dumnezeu și numai având conștiința că e iubit de Dumnezeu, omul înaintează într-o viață de care nu se satură niciodată. Chiar cine iubește cu adevărat un om, și e iubit de el, ar vrea să nu moară nici el, nici acela”, spune Părintele Dumitru Stăniloae[8].

În această privință, sfinții lui Dumnezeu din ceruri, pictați în icoane, sunt învățătorii noștri și rugători pentru noi, în orice timp și în orice loc, pentru că în ei lucrează harul Domnului Iisus Hristos, Cel ce „ieri, astăzi și în veci este același” (Evrei 13, 8).

Ajungând la această cunoaștere a vocației omului, de a dobândi sfințenia prin comuniunea cu Dumnezeu Cel Unul Sfânt, vom înțelege nevoia de vindecare a omului de păcat ca existență egoistă, pentru a descoperi bucuria comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii, în timp și în veșnicie.

De aceea, Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă zicând: „căutați pacea cu toți oamenii și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu” (Evrei 12, 14).

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Pentru a evidenția contribuția generoasă a comunităților bisericesti la ajutorarea celor aflați în nevoi, ca răspuns concret la iubirea milostivă a lui Hristos celebrată în Liturghia euharistică, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a consacrat anul 2020 ca „An comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Organizarea filantropiei de către Biserică de-a lungul timpului constituie un model asumat de către Biserica noastră și în actualitate. Cele peste 800 de instituții, proiecte și programe social-filantropice, organizate și susținute de către Biserica Ortodoxă Română, reprezintă o mărturie vie a prețuirii chipului omului aflat în sărăcie și suferință.

Astfel, vocația iubirii milostive a credinciosului darnic se poate exprima în filantropia creștină, în fapte concrete de ajutorare a oamenilor aflați în dificultate.

De aceea, în mod special în timpul Postului Sfințelor Paști avem prilejul să arătăm iubirea noastră milostivă și smerită față de oamenii aflați în suferință. Totdeauna

când au fost chemați să sprijine pe semenii lor aflați în nevoi și în suferință, credincioșii noștri au dat dovadă de dragoste frățească și dărnicie.

Un astfel de îndemn adresează Biserica noastră și în prima Duminică din Postul Mare prin organizarea unei colecte pentru Fondul Central Misionar, în vederea susținerii proiectelor pastorale, misionare și social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe Române.

Vă îndemnăm, așadar, cu toată dragostea părintească, să ajutați lucrarea misionară a parohiilor izolate și îmbătrânite, tot mai numeroase în țara noastră, unde preoți harnici și jertfelnici slujesc lui Dumnezeu și oamenilor.

Prin contribuția tuturor, lucrarea filantropică a Bisericii în societate, pentru sprijinirea aproapelui nostru aflat în dificultate, va fi mai amplă și mai eficientă, deoarece „cel ce are milă de sărman împrumută Domnului, și El îi va răsplăti fapta lui cea bună” (Pildele lui Solomon 19, 17).

Răspunzând la această chemare, prin sprijinul nostru comun, și comunitățile parohiale românești din diaspora se vor simți mai aproape de casă, întărindu-și identitatea de credință și de neam.

Mulțumind Domnului pentru revărsarea dării Sale celei bune și a darului Său cel desăvârșit peste noi, vă dorim tuturor să aveți parte de un urcuș duhovnicesc binefăcător în Postul Sfințelor Paști, la capătul căruia să-L întâlnim pe Hristos Iisus Cel Răstignit și Înviat, pentru „ca bucuria noastră să fie deplină” (2 Ioan 1, 12).

Vă binecuvântăm părintește prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți” (2 Corinteni 13, 13).

Președintele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,

† Daniel

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan,
Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

† Laurențiu,
Arhiepiscopul Sibiului și

Mitropolitul Ardealului

† Andrei,

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

† Irineu,

Arhiepiscopul Craiovei și
Mitropolitul Olteniei

† Ioan,

Arhiepiscopul Timișoarei și
Mitropolitul Banatului

† Petru,

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei și
Exarh al Plaiurilor

† Iosif,

Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Ortodox Român
al Europei Occidentale și Meridionale

† Serafim,

Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Mitropolitul
Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord

† Nicolae,

Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox
Român al celor două Americi

† Nifon,

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei și
Exarh Patriarhal

† Teodosie,

Arhiepiscopul Tomisului

† Pimen,

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† Irineu,

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† Varsanufie,
Arhiepiscopul Râmnicului

† Ioachim,
Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

† Calinic,
Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului

† Ciprian,
Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† Casian,
Arhiepiscopul Dunării de Jos

† Timotei,
Arhiepiscopul Aradului

† Ignatie,
Episcopul Hușilor

† Lucian,
Episcopul Caransebeșului

† Sofronie,
Episcopul Ortodox Român al Oradiei

† Iustin,
Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului

† Nicodim,
Episcopul Severinului și Strehaiei

† Antonie,
Episcopul de Bălți

† Veniamin,
Episcopul Basarabiei de Sud

† Vincențiu,
Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† Andrei,
Episcopul Covasnei și Harghitei

† Galaction,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

† Ambrozie,
Episcopul Giurgiului

† Sebastian,
Episcopul Slatinei și Romanaților

† Visarion,
Episcopul Tulcii

† Petroniu,
Episcopul Sălajului † Gurie,
Episcopul Devei și Hunedoarei

† Siluan,
Episcopul Ortodox Român al Ungariei și Loctiitor al Episcopiei Daciei Felix

† Siluan,
Episcopul Ortodox Român al Italiei

† Timotei,
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† Macarie,
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† Mihail,
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† Ioan Casian,
Episcopul Ortodox Român al Canadei

† Varlaam Ploieșteanul,
Episcop-vicar Patriarhal

† Ieronim Sinaitul,
Episcop-vicar Patriarhal

† Timotei Prahoveanul,
Episcop-vicar al
Arhiepiscopiei Bucureștilor

† Calinic Botoșăneanul,
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

† Ilarion Făgărășeanul,
Episcop-vicar al
Arhiepiscopiei Sibiului

† Paisie Lugojeanul,

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Timișoarei

† Benedict Bistrițeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

† Marc Nemțeanul,

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale

† Sofian Brașoveanul,
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și
Luxemburgului

† Damaschin Dorneanul,
Episcop-vicar al
Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

† Emilian Crișanul,
Episcop-vicar al
Arhiepiscopiei Aradului

† Timotei Sătmăreanu,
Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului

† Atanasie de Bogdania,
Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

† Teofil de Iberia,
Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei

Note:

[1] Pr. Dumitru Stăniloae, Chipul nemuritor al lui Dumnezeu, în „Opere complete”, volumul 5, Editura Basilica, București, 2013, pp. 667-668.

[2] Ibidem, p. 668.

[3] Sfântul Ioan Damaschin, Cele trei tratate contra iconoclaștilor, traducere din limba greacă veche, introducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2016, p. 26.

[4] Ibidem, p. 29.

[5] Ibidem, p. 30.

[6] Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2005, p. 214.

[7] Sfântul Atanasie cel Mare, Tratat despre Întruparea Cuvântului, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 136.

[8] Pr. Dumitru Stăniloae, Chipul nemuritor al lui Dumnezeu..., pp. 26-27.

basilca.ro